

*****

JEL Classification: G32

П'ятак Тетяна Вікторівна

к.т.н., професор кафедри міжнародного бізнесу та фінансів

Борзенко Володимир Іванович

к.т.н., професор кафедри менеджменту інноваційного підприємництва

та міжнародних економічних відносин

НТУ «Харківський політехнічний інститут»

м. Харків, Україна

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

У тезах розглядається модель організації поетапного управління фінансово-господарською діяльністю підприємства на основі факторного аналізу та прогнозуванні зміни економічних показників підприємства на коротких часових інтервалах. Обґрунтована можливість оптимізації менеджерами результатів господарської діяльності підприємства в залежності від впливу зовнішнього середовища в умовах розвитку кризових процесів в економіці.

Ключові слова: *економічні показники, криза, управління, оптимізація*

В умовах розвитку світової кризи, скорочення міждержавних економічних зв'язків та зниження платоспроможності внутрішнього споживача товарної продукції, перед підприємствами постає складна задача забезпечення їх сталого функціонування. Важливим елементом ефективного функціонування підприємства є управління виробничою та збутовою діяльністю [1]. Збереження стабільних економічних показників діяльності підприємства досягається прибутковістю по окремих товарних групах його продукції, що в значній мірі, визначається залученням додаткових обігових коштів [2]. На економічні показники діяльності впливають такі фактори: частка підприємства на товарному ринку; конкурентоспроможність продукції (робіт, послуг); ділова репутація підприємства; залежність підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів; наявність неплатоспроможних дебіторів; ефективність господарських і фінансових операцій.

Ступінь впливу приведених факторів на фінансову діяльність підприємства різна і повинна оцінюватися за допомогою кількісних показників. Для прийняття управлінських антикризових рішень запропоновано використовувати два коефіцієнти, що відображають ступінь впливу на економічні показники за визначений період часу та динаміку їх зміни. Перший коефіцієнт рекомендується розраховувати за формулою:

$$K_i = \frac{\Delta Y_i}{\Delta X_i} \quad (1)$$

де X_i - вхідні фактори, U_j - вихідний економічний показник, ΔX_i , ΔU_j - абсолютна зміна фактору параметра за час Δt , Δt – часовий лаг зміни вхідного параметру при переході підприємства у новий фінансовий стан.

Другий коефіцієнт визначає динаміку зміни економічного показника відносно динаміки вхідного фактору:

$$\rho_i = \frac{(U_i - U_{i-1}) \div U_{i-1}}{(X_i - X_{i-1}) \div X_{i-1}} \quad (2)$$

де U_{i-1} , X_{i-1} - початкове значення вихідного показника і вхідного фактору, U_i , X_i - значення вихідного показника і вхідного фактору через певний період часу Δt_i .

Другий показник ρ_i може змінюватися по величині протягом певного періоду часу Δt_i . Така зміна може бути апроксимована лінійною або нелінійною функцією в залежності від особливостей організації та функціонування підприємства. Наприклад, лінійною функцією типу $\rho = \alpha x$, або нелінійними функціями $\rho = 1 - e^{-\alpha x}$ та $\rho = (1 - e^{-\alpha x})(1 - e^{-\beta x})$.

При лінійній залежності другого показника, ступінь впливу визначеного фактору впливу на економічні показники діяльності підприємства зберігається на протязі періоду Δt . При нелінійній залежності ступінь впливу фактору змінюється за період Δt і з'являється потреба ділити цей період на більш короткі проміжки часу, з метою досягнення за більш короткі проміжки часу лінійної залежності другого показника. Це надає можливість підприємству більш швидко адаптуватися до виникаючих викликів, як у зовнішньому середовищі, так і в організаційній структурі самого підприємства. Нелінійна залежність другого показника, спричинена зміною величини різних факторів за період Δt , таких як, наприклад, зростання витрат на сировину, збільшення дебіторської заборгованості, необхідність залучення короткострокових кредитів та інше. Під впливом таких факторів змінюється динаміка показника U_j .

Розрахунок показників ΔU_j по сукупності вхідних факторів X_i , за визначені більш короткі проміжки часу, надає можливість досягти в цілому за період Δt найбільш прийнятних економічних результатів діяльності за рахунок оптимізації управлінських рішень на кожному етапі. Гнучка система прийняття управлінських рішень надає можливість оптимізувати економічні показники в залежності від змін, які відбуваються в зовнішньому і внутрішньому середовищі.

Список використаних джерел:

1. Борзенко В. І. Стратегія управління дебіторською заборгованістю підприємства / В. І. Борзенко, Т. В. П'ятак // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2018. – № 48 (1324). – С. 16-20.
2. Борзенко В. І. Оптимізація управління фінансово-господарською діяльністю підприємства/ В. І. Борзенко, Т. В. П'ятак // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2018. – № 37 (1313). – С. 143-146.